

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**О.В. Нсізвестна, Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко,
Л.Я. Шевченко, В.С. Коверза, В.А. Янковський**

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації

Ступінь: магістр

Кривий Ріг
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**О.В. Неізнана, Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко,
Л.Я. Шевченко, В.С. Коверза, В.А. Янковський**

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та
оподаткування
Протокол № 5
від «30» жовтня 2020 р.

Рекомендовано навчально-
методичною радою ДонНУЕТ
Протокол № 3
від «24» листопада 2020 р.

Кривий Ріг
2020

УДК 378.147 : (336+336.71+368) (072) Н 45
Н 45

Неізнестна, О.В.

Н 45 Переддипломна практика: програма та методичні рекомендації [Текст] : для студентів спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь магістр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування; О.В. Неізнестна, Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко, Л.Я. Шевченко, В.С. Коверза, В.А. Янковський. - Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2020. - 21 с.

Програму та методичні рекомендації складено відповідно до навчального плану підготовки магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». У програмі та методичних рекомендаціях сформульовані ціль та завдання практики, визначено і розкрито зміст переддипломної практики, форми та методи контролю проходження практики, зазначено вимоги до змісту звіту, а також наведена послідовність підведення підсумків практики та критерії оцінювання її результатів.

© Неізнестна О.В. Іванова Н.С.,
Шендригоренко М.Т., Шевченко Л.Я.,
Коверза В.С., Янковський В.А., 2020
©Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган - Барановського,
2020

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	5
1. Цілі і завдання переддипломної практики	5
2. Організація і керівництво переддипломною практикою.....	7
3. Зміст переддипломної практики	9
4. Робоча програма переддипломної практики	12
5. Індивідуальні завдання.....	13
6. Інформаційні джерела.....	14
7. Форми і методи контролю проходження практики	15
8. Критерії оцінки якості практичної підготовки та підведення підсумків практики.....	16
9. Список рекомендованої літератури.....	17
Додатки.....	20

ВСТУП

Переддипломна практика є завершальним етапом навчання і проводиться з метою узагальнення та вдосконалення знань, практичних умінь і навичок у фінансових установах органів державного управління, підприємств різних форм власності, банківських структурах, страхових організаціях та інших фінансово-кредитних установах, а також оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної професійної діяльності, збору матеріалів до дипломної роботи.

Переддипломна практика спрямована на формування необхідного обсягу практичних знань та умінь і передбачена у третьому семестрі освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» (ступінь магістр).

Проходження практики передбачає наявність можливості активної самостійної роботи здобувача вищої освіти під керівництвом викладача кафедри та провідних фахівців від бази практики.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти здійснюють збір, опрацювання, систематизацію та аналіз практичного матеріалу, необхідного для написання дипломної роботи.

Програма і методичні рекомендації розроблені на основі Положення про практичну підготовку студентів П ДонНУЕТ 05.02 - 01 – 2020.

1. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальною програмою передбачено переддипломну практику здобувачів вищої освіти (далі – здобувачів ВО) спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної/заочної форми навчання протягом 2 робочих тижнів.

Мета переддипломної практики - узагальнення і вдосконалення здобутих здобувачами ВО знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання (підприємства, банківської, страхової чи іншої фінансової організації тощо), набуття професійного досвіду, а також збір матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

З урахуванням вищенаведеного, мета переддипломної практики спрямована на вирішення наступних завдань:

- підготовка здобувачів ВО до самостійної роботи на посадах фахівців банківських та фінансово-кредитних установ, економістів з фінансової роботи на підприємствах різних форм власності;
- поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності;
- набуття навичок роботи з даними статистичної та фінансової звітності і їх використання для виконання кваліфікаційної роботи;
- набуття досвіду організаційної роботи в колективі;

- ознайомлення з технікою, технологією, організацією праці й економікою виробництва;
- оцінка фінансово-економічного механізму функціонування підприємства, банку, страхової чи іншої фінансової організації, установи;
- збір і підготовка матеріалів для написання кваліфікаційної роботи тощо.

В результаті проходження практики здобувачі ВО повинні

знати:

- організаційну та управлінську структури підприємств і організацій, банківських і інших фінансово-кредитних установ, законодавчу і нормативну бази, що регулюють їх діяльність;
- специфіку роботи фінансових підрозділів та роль фінансиста в організації, його обов'язки та функції;
- особливості та закономірності, що виникають у сфері фінансових відносин держави, господарств і населення, а також шляхи їх застосування у практичній діяльності;
- цілі, завдання, зміст і специфіку фінансової роботи підприємств різних форм власності, виду діяльності та галузевої приналежності, банківських і інших фінансово-кредитних установ;
- форми і методи організації фінансових відносин, здійснення розрахунків, оподаткування, кредитування, страхування та інвестування підприємств і організацій;
- порядок складання та затвердження основних фінансових документів підприємств і організацій, банківських і інших фінансово-кредитних установ;
- особливості складання кошторисів (фінансових планів) та фінансової звітності, що є характерними для даної організації;

вміти:

- проводити аналітико-дослідницьку роботу, що забезпечує об'єктивну діагностику фінансової діяльності організації-базису практики;
- використовувати загальновідомі методики аналізу показників фінансової діяльності, представлені у навчальній та спеціальній літературі, нормативних документах органів державного регулювання тощо;
- максимально конкретизувати дію факторів різного рівня, які впливають на результати фінансової діяльності організації-базису практики;
- порівнювати стан справ в організації-базису практики з середньоринковими показниками ефективності, найкращими вітчизняними та закордонними практиками;
- застосовувати управлінські рішення у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- презентувати результати власних досліджень, отриманих під час виконання індивідуального завдання.

отримати навички:

- рішення фінансових, аналітичних і контрольних задач з

використанням сучасних комп'ютерних програм;

- практичної роботи у фінансовій службі підприємства, в структурних підрозділах банківських і інших фінансово-кредитних установ.
- **зібрати і узагальнити матеріали**
- для формування звіту з переддипломної практики, наукових досліджень з актуальних питань фінансів, банківської справи та страхування.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПЕРЕДДИПЛОМНОЮ ПРАКТИКОЮ

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність здобувачів ВО і керівників практики, є програма та методичні рекомендації з практики.

Відповідальність за організацію, проведення практики та контроль її результатів покладається на гаранта освітньої програми.

Організаційними заходами групи забезпечення освітньої програми із підготовки до проведення та проведення практики є:

- розробка програми та методичних рекомендацій практики;
- визначення відповідності підприємств-баз практики умовам практичної підготовки та затвердження переліку баз практики на засіданні кафедри фінансів, обліку та оподаткування;
- визначення баз практики для відповідного навчального року, узгодження із ними кількості здобувачів ВО, які приймаються на практику;
- укладання договорів про проведення практики здобувачів ВО між Університетом та базами практики;
- розробка пропозицій до проекту наказу (Форма № 10) про розподіл здобувачів ВО за базами практики та закріплення керівників практики;
- розробка тематики індивідуальних завдань на період проведення практики;
- підготовка направлень здобувачів ВО на бази практики;
- інформування здобувачів ВО про систему звітності з практики;
- проведення анкетування здобувачів ВО.

На засіданнях кафедри фінансів, обліку та оподаткування здійснюється:

- затвердження тематики індивідуальних завдань на період проведення практики;
- погодження пропозицій групи забезпечення до проекту наказу про розподіл здобувачів ВО за базами практики та закріплення керівників практики;
- прийняття рішення щодо проведення організаційних заходів для здобувачів ВО з питань практики;
- обговорення підсумків практики та аналіз виконання програм практики.

Викладач-керівник практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування:

- формує індивідуальні завдання з урахуванням тем кваліфікаційних

робіт для переддипломної практики;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів в Університеті перед виїздом здобувачів ВО на практику: інструктаж про порядок проходження практики; надання практикантам необхідних документів (направлення – ФР 05.02-01-02);

- здійснює контроль за виконанням програми практики відповідно до строків її проведення;

- надає методичну допомогу здобувачам ВО під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для звіту та кваліфікаційної роботи;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу і його використання для звіту про практику та кваліфікаційної роботи;

- інформує здобувачів ВО про порядок надання звітів про практику;

- приймає захист звітів здобувачів ВО про практику, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів ВО, атестує їх і виставляє оцінку в індивідуальний план здобувача ВО.

Здобувачі ВО за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», другого рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від Університету методичні матеріали та отримати консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- вчасно і в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;

- нести відповідальність за виконану роботу та її результати і показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;

- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики.

Здобувачі ВО-практиканти мають право:

- на методичне та організаційне забезпечення практики від Університету та бази практики;

- на можливість отримання робочого місця згідно з програмою практики;

- на консультативну допомогу з боку керівників практики як кафедри фінансів, обліку та оподаткування, так і бази практики;

- на ознайомлення з установчими документами, фінансовою та статистичною звітністю підприємства тощо, якщо ці документи не містять комерційної таємниці підприємства;

- на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці.

3. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика полягає в проведенні здобувачем ВО дослідження бази практики за наступними напрямками:

Зміст переддипломної практики на підприємствах різних форм власності.

При проходженні переддипломної практики на підприємствах вивченню та дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансових показників.

Практикант вивчає організаційну структуру підприємства та структуру фінансового відділу, організацію фінансової роботи на підприємстві, аналізує основні економічні показники діяльності за останні 3 роки, в т.ч. обсяг виробництва (вартісний та натуральний), засоби виробництва, чисельність працюючих за категоріями, доходи, витрати, прибуток, тощо;

2. Стан фінансового управління на підприємстві.

2.1. Управління активами підприємства.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати формування та використання активів за їх обсягом, складом, структурою з оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також ефективно їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства задля забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства, оптимізації оборотності активів, забезпечення своєчасного реінвестування доходів.

2.2. Вартість та оптимізація структури капіталу підприємства.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати, за рахунок яких джерел формуються фінансові ресурси підприємства та проаналізувати внески засновників у статутний капітал; величину нерозподіленого прибутку; амортизаційні нарахування; величину резервного фонду; склад позичкового капіталу; наявність бюджетних субсидій; страхові відшкодування та інші види ресурсів, визначити оптимальну структуру джерел.

2.3. Управління грошовими потоками на підприємстві.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно оцінити стан грошових коштів та грошового потоку за показниками їх обсягів, структури та динаміки загалом і у розрізі видів діяльності підприємства; з'ясує структуру джерел надходжень грошових коштів, вивчає структуру напрямів витрачання грошових коштів; виявляє рівень достатності грошових коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства; виявляє потребу у додатковому залученні грошових коштів.

2.4. Управління прибутком на підприємстві.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати як формується прибуток підприємства від операційної,

фінансової, інвестиційної діяльності; які витрати відносяться на виробничу собівартість реалізованої продукції і які фактори впливають на зміну собівартості продукції; за яким порядком здійснюється розрахунок прибутку та проаналізувати, чи здійснювались на підприємстві основні заходи, які б сприяли підвищенню прибутковості підприємства за відповідний період, а саме: нарощування обсягів виробництва та реалізації товарів, робіт, послуг; розширення асортименту і якості продукції; заходи щодо підвищення продуктивності праці; зменшення витрат виробництва продукції; оптимальна цінова політика; найдоцільніше розміщення одержаного раніше прибутку. Також необхідно ознайомитися за якими напрямками використовується прибуток на підприємстві.

2.5. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно з'ясувати, чи проводиться на підприємстві внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування, який метод використовується, які види фінансових планів розробляються на підприємстві, чи здійснюється внутрішньофірмове фінансове планування на основі бюджетування, необхідно здійснити аналіз безбитковості підприємства.

Зміст переддипломної практики в банківських установах.

При проходженні переддипломної практики в банківських установах вивченню та дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика банківської установи та аналіз основних показників її діяльності.

Практикант повинен надати характеристику банківській установі та визначити її місце у банківській системі України (за обсягами активів, капіталу, прибутку, зобов'язань), проаналізувати основні показники її діяльності (доходи, витрати, прибуток, розмір кредитного портфелю, депозитного портфелю, кількість відділень, кількість працюючих, тощо).

2. Стан фінансового управління в банківській установі.

2.1. Управління зобов'язаннями банку.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати обсяги та структуру залучених коштів (за видом валюти, належністю, строковістю) та запозичених коштів (випуск цінних паперів власного боргу, міжбанківське кредитування, одержання кредитів рефінансування).

2.2. Управління кредитним портфелем банку.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати обсяг і структуру кредитного портфеля установи (за видом валюти, належністю, забезпеченістю, за галузями економіки, строковістю), визначити обсяг проблемної заборгованості банку, проаналізувати нормативи кредитного ризику банку.

2.3. Управління ліквідністю банку.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно здійснити аналіз відповідності строків залучення і розміщення коштів в

залежності від їх виду та періодів строковості, визначити розриви ліквідності, розрахувати і проаналізувати нормативи ліквідності банківської установи.

2.4. Управління прибутковістю банку.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати як формується процентний і непроцентний прибуток; за яким порядком здійснюється розрахунок прибутку та проаналізувати, чи здійснювались у банку основні заходи, які б сприяли підвищенню прибутковості установи за відповідний період, а саме: нарощування обсягів кредитування; розширення комісійних операцій; заходи щодо підвищення продуктивності праці; зменшення витрат; оптимальна цінова політика; тощо. Також необхідно ознайомитися за якими напрямками здійснювався розподіл прибутку банку.

2.5. Управління ризиками банківської діяльності.

Практиканту необхідно ознайомитись з побудовою системи управління ризиками клієнтів та управління власними ризиками, здійснити пошук напрямків вдосконалення системи ризик-менеджменту.

Зміст переддипломної практики у страхових компаніях.

При проходженні переддипломної практики у страхових компаніях вивченню та дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика страхової компанії та аналіз її фінансових показників.

Практикант вивчає організаційну структуру страхової компанії та структуру фінансового відділу, організацію фінансової роботи у страховій компанії, аналізує основні економічні показники діяльності за останні 3 роки, в т.ч. активи, капітал, страхові резерви, чисельність працюючих за категоріями, доходи, витрати, прибуток, тощо;

2. Стан фінансового управління в страховій компанії.

2.1. Управління капіталом страхової компанії.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати, за рахунок яких джерел формуються фінансові ресурси страховика та проаналізувати внески засновників у статутний капітал; величину нерозподіленого прибутку; амортизаційні нарахування; величину резервного капіталу; склад позиченого та залученого капіталу; визначити оптимальну структуру джерел.

2.2. Управління страховими резервами.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати, як вирішується завдання забезпечення безпечності, прибутковості, ліквідності та диверсифікованості страхових резервів, що реалізується на основі аналізу ситуації шляхом цілеспрямованого впливу на структуру резервів.

2.3. Управління надходженням страхових премій і здійсненням страхових виплат.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати: структуру страхового портфеля (співвідношення між

обов'язковими і добровільними видами страхування, між договорами з максимальною і мінімальною страховими сумами, між індивідуальними і груповими договорами страхування, тощо); обсяг зібраних страхових премій за аналізований період; обсяг виплаченого страхового відшкодування за звітний період; кількість постраждалих об'єктів за звітний період; кількість страхових випадків за звітний період; загальну страхову суму постраждалих об'єктів; рівень виплат страхового відшкодування.

2.4. Управління прибутковістю страхової компанії.

Практиканту для прийняття управлінського рішення необхідно проаналізувати джерела формування доходів страхової компанії, а саме: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестиційної та фінансової діяльності, інші операційні доходи від звичайної діяльності та надзвичайних подій. Крім того практиканту необхідно проаналізувати статті витрат страхової компанії, а саме: витрати пов'язані з виконанням страхового зобов'язання, витрати на обслуговування процесу страхування і перестраховування, витрати на утримання страхової компанії. На основі аналізу доходів і витрат страхової компанії розкрити порядок формування прибутку страховика та визначитися з напрямками його підвищення. Також, значну увагу слід приділити розгляду напрямків розподілу прибутку страховика.

2.5. Управління ризиками страхової діяльності.

Практиканту необхідно ознайомитись з побудовою системи управління ризиками клієнтів та управління власними ризиками, здійснити пошук напрямків вдосконалення системи ризик-менеджменту.

4. РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Робоча програма переддипломної практики наведена у таблицях 4.1, 4.2, 4.3.

Таблиця 4.1 - Робоча програма переддипломної практики для здобувачів вищої освіти, що проходять переддипломну практику на підприємствах різної форми власності

Зміст роботи	Кількість календарних днів	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1. Загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансових показників	2	2
2. Стан фінансового управління на підприємстві		
2.1. Управління активами підприємства	2	2
2.2. Вартість та оптимізація структури капіталу підприємства	2	2
2.3. Управління грошовими потоками на підприємстві	2	2

2.4. Управління прибутком на підприємстві	2	2
2.5. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	4	4
Разом	14	14

Таблиця 4.2 - Робоча програма переддипломної практики для здобувачів вищої освіти, що проходять переддипломну практику у банківських установах

Зміст роботи	Кількість календарних днів	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1. Загальна характеристика банківської установи та аналіз основних показників її діяльності	2	2
2. Стан фінансового управління в банківській установі		
2.1. Управління зобов'язаннями банку	2	2
2.2. Управління кредитним портфелем банку	2	2
2.3. Управління ліквідністю банку	2	2
2.4. Управління прибутковістю банку	2	2
2.5. Управління ризиками банківської діяльності	4	4
Разом	14	14

Таблиця 4.3 - Робоча програма переддипломної практики для здобувачів вищої освіти, що проходять переддипломну практику у страхових компаніях

Зміст роботи	Кількість календарних днів	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1. Загальна характеристика страхової компанії та аналіз її фінансових показників	2	2
2. Стан фінансового управління в страховій компанії		
2.1. Управління капіталом страхової компанії	2	2
2.2. Управління страховими резервами	2	2
2.3. Управління надходженням страхових премій і здійсненням страхових виплат	2	2
2.4. Управління прибутковістю страхової компанії	2	2
2.5. Управління ризиками страхової діяльності	4	4
Разом	14	14

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання розробляється керівником практики від

кафедри і видається здобувачу ВО перед виїздом на практику.

Зміст індивідуального завдання повинен враховувати конкретні умови та можливості бази практики відповідати потребам виробництва й одночасно цілям і завданням навчального процесу.

Метою індивідуального завдання є:

- набуття здобувачами ВО навичок самостійної роботи зі збору, обробки практичного матеріалу та узагальнення її результатів шляхом підведення підсумків та внесення пропозицій;
- стимулювання прагнень здобувачів ВО до науково-дослідної роботи;
- формування власної думки при оцінці конкретних господарських або виробничих ситуацій та прийнятті управлінських рішень.

Тематика індивідуальних завдань формується з урахуванням особистих наукових інтересів здобувачів ВО.

Виконання індивідуального завдання передбачає збір і обробку інформації згідно наукових інтересів здобувачів ВО, тематики кваліфікаційних робіт та виконання інших видів робіт, які узгоджені з кафедрою.

Для успішного виконання індивідуального завдання та підготовки звіту про проходження практики, у період проходження переддипломної практики здобувач ВО зобов'язаний опрацювати фінансово-облікову та статистичну інформацію за останні 3 роки, яка:

- відображає організаційні особливості функціонування підприємства (організації, установи), що виступає базою практики;
- відображає фінансовий менеджмент на підприємствах різних форм власності;
- відображає особливості фінансового менеджменту у банках, страхових компаніях та інших фінансово-кредитних установах;
- дозволяє здійснити аналіз показників діяльності бази практики;
- допомагає прийняти управлінське рішення у фінансовій сфері, а також дозволяє визначити економічну ефективність такого рішення.

Заповнений бланк індивідуального завдання, що підшивається у звіт з переддипломної практики, здобувач ВО має отримати на виробничій нараді від керівника переддипломної практики. Здобувач ВО, який не має індивідуального завдання, до практики не допускається. Відповідальність за завчасне отримання індивідуального завдання покладається на здобувача ВО.

Виконане індивідуальне завдання, оформлене згідно даних Методичних рекомендацій, включається до звіту.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Для досягнення мети переддипломної практики і складання звіту здобувач ВО має використовувати такі джерела інформації:

1. Законодавча та нормативна документація.
2. Статут підприємства, банківської установи, страхової компанії.

3. Положення про функціональні підрозділи.
4. Посадові інструкції фахівців структурних підрозділів.
5. Організаційно-розпорядчі документи, накази, інструкції, карти банківських і страхових продуктів.
6. Форми фінансової та статистичної звітності.
7. Інформація з офіційних сторінок підприємств, банківських установ, страхових компаній в мережі Інтернет.
8. Інша довідкова література, що наведена у Переліку рекомендованих джерел даних Методичних рекомендацій, або підібрана здобувачем ВО самостійно.

7. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Контроль за проходженням переддипломної практики здобувачами ВО за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього ступеня магістр за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» спрямований на забезпечення своєчасності та належної якості виконання програми практики.

Контроль за проходженням практики здійснюється: керівником практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування; завідувачим кафедри фінансів, обліку та оподаткування; представниками ректорату, дирекції та навчальної частини Університету.

Контроль за проходженням практики має на меті виявлення та ліквідацію недоліків та надання допомоги здобувачам ВО при виконанні програми практики.

Основними формами контролю переддипломної практики є: попередній контроль, поточний контроль, заключний контроль.

Попередній контроль здійснюється під час підготовки здобувачів ВО до проходження практики. При цьому пояснюються цілі практики та порядок її проходження.

Поточний контроль з боку керівника практики від кафедри здійснюється під час консультацій зі здобувачами ВО у дні згідно з графіком.

Заключний контроль проводиться під час перевірки, оцінювання та захисту звіту з практики.

При наявності порушень здобувачем ВО режиму праці на базі практики, невиконання завдань практики, керівник практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування доповідає завідувачу кафедри та в дирекцію навчально-наукового інституту економіки, управління та адміністрування для прийняття відповідних заходів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі ВО за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього ступеня магістр за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» звітують про виконання програми.

Форма звітності здобувача ВО за практику – це подання звіту.

Оформлення звіту з практики зі спеціальності здійснюється відповідно до СТУ ДонНУЕТ 02.02-01-2020 «Вимоги до оформлення письмових робіт студентів» та Положення про практичну підготовку студентів П ДонНУЕТ 05.02 - 01 – 2020.

Звіт готується відповідно до програми та методичних рекомендацій у розширеній та анотованій формах. Не допускається викладення у звіті теоретичного матеріалу підручників, лекцій, навчальних посібників, та законодавчо-нормативних актів.

У тих випадках, коли висвітлення окремих питань неможливе з огляду на специфіку діяльності організації-бази практики, не слід наводити текст з підручників або інструктивних матеріалів. Достатньо обґрунтувати причини, що спричиняють виникнення цих обставин.

Звіт про переддипломну практику має бути перевірений керівником практики від організації-бази практики, та засвідчений підписом на титульному аркуші, а також скріплений печаткою установи. Приклад титульного аркуша наведений у Положенні про практичну підготовку студентів П ДонНУЕТ 05.02 - 01 – 2020.

Керівник практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування перевіряє звіт, надає відгук та проводить попереднє оцінювання роботи студента за час проходження переддипломної практики.

Розширений звіт в електронному вигляді засобами платформи Moodle подається на рецензування викладачу-керівнику практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування. Після доопрацювання та остаточного погодження з ним звіт у анотованій формі друкується та подається на захист не пізніше ніж за два дні до закінчення практики (для здобувачів ВО денної форми здобуття вищої освіти). Анотований звіт повинен бути підписаний керівником від бази практики.

Керівник практики від кафедри фінансів, обліку та оподаткування підписує анотований звіт з оцінкою на основі оцінювання розширеного звіту із врахуванням відповідей на запитання під час його погодження, за наявності – з урахуванням характеристики керівника практики від бази практики (для здобувачів ВО денної форми здобуття вищої освіти).

Підсумкова оцінка знань, умінь, та навичок студента, набутих на переддипломній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою із наступним переведенням її у шкалу ECTS та у чотирибальну оцінку.

За результатом захисту виставляється диференційована оцінка (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1 – Шкала оцінювання переддипломної практики

Оцінка		
Національна шкала	Шкала ECTS	100-бальна шкала
5, «відмінно»	A	90-100
4, «добре»	B	80-89
	C	75-79
3, «задовільно»	D	70-74
	E	60-69
2, «незадовільно»	FX	35-59
	F	0 - 34

Критерії оцінювання наведено у таблиці 8.2.

Таблиця 8.2 - Критерії оцінювання проходження практики

Оцінка			Критерії оцінювання
Національна шкала	Шкала ECTS	100-бальна шкала	
5, «відмінно»	A	90-100	Одержує здобувач ВО, який змістовно розкрив усі програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, при захисті продемонстрував одержані знання і навички.
4, «добре»	B	80-89	Одержує здобувач ВО, який змістовно розкрив програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, але при захисті помилявся у відповіді на поставлені запитання.
	C	75-79	
3, «задовільно»	D	70-74	Одержує здобувач ВО, який в своєму звіті при розкритті програмних питань припустився незначних помилок, в оформленні звіту є недоліки, при захисті роботи на поставлені запитання не було дано конкретних відповідей.
	E	60-69	
2, «незадовільно»	FX	35-59	Одержує здобувач ВО, який не розкрив питання програми, не дотримався вимог щодо оформлення звіту та при відповіді на запитання припускався значних помилок.
	F	0 - 34	Одержує здобувач ВО, який не прибув на базу практики, не виконав програму практики.

Оцінка, отримана здобувачем ВО за результатом захисту звіту з переддипломної практики вноситься до заліково - екзаменаційної відомості та в індивідуальний навчальний план здобувача ВО.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 р. №2755-

VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

2. Господарський кодекс України. Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

4. Про страхування. Закон України від 07.03.96 р. №86/96-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.

5. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту. Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. URL: www.rada.gov.ua.

6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг. Закон України від 12.07.2001 р. №2664 – III. URL: www.rada.gov.ua.

7. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.1996 р. №959. URL: www.rada.gov.ua.

8. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. №2121. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

9. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Постанова НБУ від 28.08.2001 р. №368. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

10. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO. Постанова Правління НБУ від 01.11.2016р. №393-рш URL: <http://www.rada.gov.ua>.

11. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 р. №351. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

12. Про цінні папери та фондовий ринок. Закон України від 23.02.2006р. №3480-IV. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

13. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи. Постанова НБУ від 17.09.2015 р. №615. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

14. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (деPOSITНИХ) операцій з юридичними та фізичними особами. Постанова НБУ від 03.12.2003 р. №516. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

Допоміжна

15. Говорушко Т.А. Фінансовий менеджмент. Підруч. Львів: «Магнолія 2006». 2018. 344 с

16. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]: підручник / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк М.Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Електрон. текст. дані. К.: КНЕУ, 2017. 534 [2] с.

17. Фінансовий менеджмент: підручник / О.В. Кнейслер, О.Р.

Квасовський, О.Ю. Ніпаліді; за ред. д-ра екон. наук, професора Кнейслер О.В. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. 482 с.

18. Нестерова С.В. Фінансовий менеджмент: практикум. Навч. посібник. К.: Видавництво «Кондор», 2018. 268 с.

19. Лачкова В.М., Лачкова Л.І., Шевчук І.Л. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посібник. Х.: 2017. 180 с.

20. Криленко В.І., Данік Н.В. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посіб. Миколаїв. 2017. 320 с.

21. Аранчій В.І., Остапенко О.М., Остапенко Т.М. Страховий менеджмент. Навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.

22. Алескерова Ю. В., Салькова І. Ю., Федоришина Л. І. Страховий менеджмент. Підручник. Вінниця: ВНАУ, 2019. 295 с

Інформаційні ресурси

23. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Державний комітет статистики України. Офіційна сторінка. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

25. Міністерство економіки України. Офіційна сторінка. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.

26. Міністерство фінансів України. Офіційна сторінка. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

27. Електронний фонд Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.

28. Сайт аналітичних новин в галузі страхування. URL: <http://www.forinsurer.com>

29. Національний банк України. Офіційна сторінка. URL: <http://www.bank.gov.ua>

30. Банки України: факти, обговорення, аналіз. URL: <http://www.uabank.net>.

ДОДАТКИ

Типова структура анотованого звіту з практики

ТИТУЛ

ЗМІСТ

ОСНОВНА ЧАСТИНА ЗВІТУ

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ (за необхідності)

Навчальне видання

*Неізнєстна Олена Володимирівна
Іванова Наталя Сергійвна
Шендригоренко Марина Трохимівна
Шевченко Любов Ярославівна
Коверза Вікторія Семенівна
Янковський Валерій Андрійович*

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА
ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 0,9.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.